

Nr 204.

Av herr **Holmström m. fl.** *angående höjning av maximiåldern för ingående av äktenskap medförande rätt till familjepension.*

Enligt bestämmelse i 2 § 2 mom. i 1947 års allmänna familjepensionsreglemente tillkommer familjepension eller familjelivränta efterlevande maka, som ej ingått nytt äktenskap, under förutsättning att äktenskapet icke ingåtts efter det befattningshavaren uppnått en levnadsålder av 60 år.

Bestämmelsen om 60 år som gränsålder för äktenskapets ingående för efterlevande makes rätt till pension infördes beträffande civila befattningshavare först genom 1936 års allmänna familjepensionsreglemente. I äldre reglementen för änke- och pupillkassor voro hithörande bestämmelser mycket växlande. I reglementet för lärarnas vid elementarläroverken änke- och pupillkassa den 11 oktober 1878 fanns ingen sådan åldersgräns föreskriven. Hade delägare ingått äktenskap på sotsängen, skulle det bero på särskild prövning, om änkepension skulle utgå. Beträffande arméns nya änke- och pupillkassa kunde enligt reglementet den 30 december 1905 pensionsrätt ej grundas på äktenskap efter det delägaren fyllt 60 år, och enligt reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa den 21 december 1907 var ifrågavarande gränsålder 65 år. Sistnämnda gränsålder är allt fortfarande gällande för innehavare av befattning med familjepensionsrätt i statens pensionsanstalt enligt reglementena den 31 december 1919 och den 18 juni 1926. Nämnda åldersgräns fanns också intagen i det för prästerskapets änke- och pupillkassa den 17 december 1926 fastställda reglementet. Denna kassa har numera uppgått i statens pensionsanstalt. I här omnämnda reglementen voro också intagna vissa bestämmelser angående pensionsrätten för det fall, att äktenskapet ingåtts på sotsängen eller under det delägaren lede av sjukdom, som inom 6 månader efter äktenskapets ingående medförde delägarens död.

I det betänkande av 1930 års pensionskommitté, vilket låg till grund för proposition i frågan till 1936 års riksdag, anförde de sakkunniga: »Ehuru tidpunkten för äktenskaps ingående i allmänhet icke syntes de sakkunniga böra vara utslagsgivande för pensionsrätten, torde dock som lämplig tidsgräns för ingående av äktenskap, som skall medföra rätt till pension för efterlevande make, kunna bestämmas den för vederbörande befattningshavare gällande pensionsåldern.»

I anledning av åtskilliga mot detta pensionskommittés förslag framställda erinringar hemställde 1934 års pensionsutredning, som hade att överarbeta de

sakkunnigas förslag, att gränsåldern för ingående av äktenskap, som skulle medföra rätt till pension för efterlevande make, sattes lika för alla tjänstemän till 65 år och icke till pensionsåldern. I propositionen i fråga föreslog Kungl. Maj:t också 65 år som åldersgräns. Vid frågans behandling i riksdagens bankoutskott förordade detta utan någon som helst motivering, att ifrågavarande gränsålder sattes till 60 år, vilket också blev riksdagens beslut. Som förut är nämnt har denna ålder införts även i 1947 års allmänna familjepensionsreglemente.

Om över huvud taget en gränsålder i förevarande fall skall erfordras, är det närmast en lämplighetsfråga, vilken ålder bör fastställas. Det är då anmärkningsvärt, att i våra dagar, då på grund av ett mera hygieniskt levnads sätt en 60-åringens spänstighet och arbetsförmåga är mycket större samt levnadsåldern avsevärt högre än för 30 à 40 år sedan, en sänkning av åldersgränsen för äktenskaps ingående för ett stort antal befattningshavare genomföres utan någon närmare utredning och utan motivering. Det synes snarare påkallat att ifrågasätta en höjning av den före år 1936 gällande åldersgränsen.

Att viss åldersgräns för rätt till pension för efterlevande änka i regel varit införd beror tydligen på att man velat hindra en befattningshavare från att vid hög ålder ingå äktenskap endast för att bereda pension åt någon honom i ett eller annat avseende närstående person. Ett äktenskap, som ingås av en man vid hög ålder och med en åldersskillnad mellan makarna på t. ex. 30 à 40 år, kan givetvis medföra jämförelsevis stora kostnader för det allmänna, i det att änkepension i vissa fall skulle kunna behöva utgå 30 à 40 år eller mera. En viss åldersgräns kan därför vara motiverad, men vi finna gränsen 60 år vara alltför låg. Eventuellt kunde ju bestämmas, att i fall äktenskapet ingåtts efter det befattningshavaren fyllt 60 år, skulle familjepensionen utgå med något reducerat belopp, om den efterlevande maken icke uppnått en ålder av t. ex. minst 40 år.

Det synes oss vara alltför hårt och obilligt, att änkan efter en befattningshavare, som vid äktenskapets ingående fyllt 60 år, eller därför att äktenskapet ingåtts efter det mannen hunnit avgå ur tjänsten med pension, skall vara helt berövad pension efter den avlidne maken. Befattningshavaren har ju varit skyldig att under sin tjänstetid verkställa inbetalningar till vederbörlig pensionskassa eller vidkännas familjepensionsavdrag under medvetande om att han därigenom säkerställde sin eventuellt efterlevande makes framtid. I de enligt 1947 års lönereglementen utgående nettolönerna äro pensionsavdragen redan gjorda.

Slutligen vilja vi framhålla, att de merkostnader för statsverket, som en ändring av familjepensionsreglementet i nu antydd riktning skulle medföra, med all sannolikhet bleve jämförelsevis obetydliga. Liksom hitintills torde nämligen äktenskap mera sällan komma att ingås efter uppnådda 60 år. Däremot måste det för den enskilde i regel vara av avgörande betydelse vid ett

beslut, huruvida han efter 60 års ålder skall våga ingå äktenskap, att han kan vara förvissad om att hans änka kan påräkna en något så när tryggad ställning.

Under åberopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t efter erforderlig utredning ville framlägga förslag till riksdagen om sådan ändring av 2 § i 1947 års allmänna pensionsreglemente, att maximiåldern för ingående av äktenskap medförande rätt till familjepension höjes.

Stockholm i januari 1948.

Nils Holmström.

T. G. v. Seth.

Edvin Jacobsson
i Igelsbo.

Greta Möller.

Märta Boman.

Ruth Gustafson.

Folke Kyling.
